

зі стратегічних напрямів державної політики. Концепція «освіта впродовж життя», яка активно реалізується в усіх розвинених країнах світу, сьогодні розглядається як один із найважливіших засобів розвитку суспільства, оскільки враховує відкритість освіти для кожної людини [2].

Отже, можемо зробити висновок, що крім соціальної підтримки сприятливим адаптивним процесом для самореалізації людини похилого віку є навчання. Відтак створення університетів третього віку сприятиме отриманню необхідних для повноцінного існування в сучасному світі знань, розкриттю нових талантів, підтримці фізичних, психологічних та розумових здібностей.

Бібліографія:

1. Szatur-Jaworska, B. *Jakosc zycia w fazie starosci*. Warszawa, pp. 3-10.
2. Leszczyńska-Rejchert, A. (2007). *Człowiek starszy i jego wspomaganie- w stronę pedagogiki starości*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn p, 52 p.

Адаптація бібліотек до інформаційного суспільства

Гуралюк Андрій Георгійович

ag.guraliuk@gmail.com

Глобальною тенденцією і головним джерелом та умовою формування нової соціальної структури суспільства сьогодні виступає цифровізація – тобто перетворення інформації в цифрову форму. У новій ситуації багато традиційних соціальних інституцій змушені або трансформуватися під впливом нових умов.

Бібліотека як основний фундаментальний інститут – «утримувач» величезних масивів багатоаспектної інформації в традиційному (текстовому) форматі, зазнала сильний тиск з боку нових структур, що з самого початку представляють інформацію в цифровому вигляді. Така ситуація носить глобальний характер [1].

Традиційні бібліотеки змушені адаптуватися до нових умов, або припинити свою діяльність. Специфіка трансформаційних перетворень бібліотечних закладів у нашій країні має певну специфіку. Те що певною мірою спрощує розв'язання цієї проблеми – ми не перші.

Питання необхідності ґрунтовних перетворень перед бібліотеками в ЄС, США, Канаді та ряді інших країн виникло на десяток років раніше. Проте, щ іншого боку, бібліотечні інституції «розвинених» країн отримали значну державну підтримку, що дозволило їм досить швидко і впевнено здійснити системні перетворення.

Отже. Які є основні загрози для існування бібліотеки:

1) Спрощений доступ до величезних масивів інформації за допомогою мережі інтернет. На сьогодні існує маса можливостей отримати необхідну книгу не виходячи з дому. Потужні пошукові машини знаходять матеріали, розташовані на мільйонах інтернет сайтів. Для художніх бібліотек важким випробуванням стала поява так званих електронних бібліотек, які, насправді, як правило є розміщеними в мережі наборами повнотекстових джерел різного

ступеня упорядкованості, об'єднаними в каталоги, з можливістю пошуку, іноді фільтрації тощо.

2) Поява альтернативної системи інформаційних комунікацій, що забезпечують високий ступінь оперативності, повноти та релевантності даних при відповідному рівні комфорту призвело до ліквідації монополії традиційних бібліотек в сфері інформаційного обслуговування. Більш того, бібліотеки, незалежно від профілю, що надають безкоштовні, але менш якісні послуги, починають витіснятися на периферію інформаційного ринку, зосереджуючись на задоволенні освітніх і дозвіллевих інтересів. Потреби ж солідних користувачів (серйозного бізнесу, юриспруденції, управління, тобто галузей, де вартість прийнятих на основі інформації рішень вкрай висока) все більш обслуговуються електронними комерційними службами [2].

3) Загальна тенденція до зменшення кількості читаючих людей. Сьогодні величезна кількість молодих людей свідомо чи ні позиціонують себе як аудіовізуали. Тобто сприйняття інформації відбувається або «на слух», або за допомогою відеоматеріалів.

Все це приводить до того, що бібліотеки в їх традиційному розумінні книгосховищ із каталогізованим доступом перестають цікавити кінцевого користувача. Основним же завданням бібліотечних установ є обслуговування інфо-культурологічних потреб читачів в інформаційному просторі.

Роль сучасної бібліотеки полягає у забезпеченні інфокомунікаційного посередництва між документом та користувачем. Специфіка запитів сучасного користувача (читача) полягає у тому, що його не цікавить, наявність у фондах бібліотеки того чи іншого документу, йому значно важливіша швидкість і зручність в отриманні інформації, а чи буде це зроблено через традиційну книгу в фондї, або через онлайн-повнотекстову базу даних, або через оперативну електронну доставку документа, або через доступ до «вільного» Інтернету, стає не таким істотним.

Масова цифровізація призвела до створення в бібліотеках електронних каталогів; оцифрування частини фонду; появи власних різноманітних баз даних, електронних бібліотек, зведених каталогів, корпоративних бібліотечних мереж; появи інтернет-навігації по бібліографічним і повнотекстовим ресурсам; виникненню віртуальних дослідницьких сервісів для користувачів, що забезпечують з ними інтерактивний зв'язок, та їх доступ до електронних бібліотечних систем, що значно наблизило роботу бібліотеки окремого закладу освіти до сучасних світових стандартів роботи із інформацією.

Проте, цих нововведень часто виявляється недостатньо. Перетворення, що відбуваються в бібліотечній сфері, не обмежуються тільки технологічними змінами, вони здійснюють вплив на спосіб мислення бібліотечних працівників.

Сучасна бібліотека повинна відповідати викликам часу і знаходитися в постійному пошуку нових форм роботи, відображати інтереси, потреби і ціннісні установки читацької аудиторії. Бібліотека має перестати бути пасивним інформаційним посередником, вона має перетворитись в одну з найпродуктивніших і масових систем управління знаннями. Реалізація нових напрямків діяльності пов'язана з установою в бібліотеках цілого ряду

інноваційних сервісів і корінною трансформацією існуючих. Для того, щоб запобігти перетворенню бібліотек в музеї книг необхідно щоб бібліотеки взяли на себе ряд функцій, раніше їм не притаманних, але таких, що потрібні користувачам. Це можуть бути віртуальні послуги з пошуку інформації та необхідних знань; створення коворкінг-центрів; проведення різноманітних тематичних відеоконференцій, що охарактеризували б бібліотеку як осередок науки, який зручно долучати до педагогічного процесу в школі чи закладах вищої освіти тощо.

Цікавим є досвід американських, канадських, австралійських та європейських бібліотек, які надають для роботи в «читальних залах» не тільки традиційні книжки, а й розвиваючі іграшки), обладнання для відеозйомки, телескопи, мікроскопи і компаси, забезпечують доступ до 3-D принтерів [3]. Ще одним із напрямків розвитку бібліотек може стати відкриття на їх базі різноманітних консультаційних центрів (у першу чергу, он-лайн), що мали б домовленості із різноманітними фахівцями: лікарями, психологами, юристами, спеціалістами з технічних питань, вченими тощо. Українські бібліотеки стараються відповідати реаліям часу. Так в багатьох бібліотеках можна отримати доступ до світових наукових колекцій і скористатися послугою «антиплагіат».

Також більшість університетських бібліотек надають доступ до наукометричних баз даних Web of Science, Scopus, повнотекстових баз даних, повнотекстових наукових журналів, дослідницьким роботам з різних країн світу і в багатьох галузях знань, доступи до електронних колекцій наукової періодики та баз даних провідних наукових видавництв [4].

Проте існують, як на мою думку, неоднозначні рішення виходу із кризової ситуації. Так Центральна бібліотека для дітей Запоріжжя переобладнала читальний зал молодшого відділу в ігрову кімнату, де надається унікальна послуга «Бібліоняні», яка розрахована на дітей від 3-х років. Батьки із задоволенням залишають своє чадо на одну годину під наглядом бібліотекаря. Він займається з дитиною розвиваючими іграми, читає книги, проводить творчі заняття [4]. Бібліотека організовує та проводить мовні табори з вивчення англійської, польської, німецької, а також спеціалізованої англійської для IT-спеціалістів. Тренерами мовних клубів та таборів стають волонтери з Корпусу миру, Міжнародної молодіжної організації AIESEC, США, Канади тощо.

Центральна бібліотека ім. М.Л. Кропивницького міста Миколаєва – одна із багатьох бібліотек України, де проходять кіносеанси. Бібліотека співпрацює з компанією Arthouse Traffic, яка в межах програми «Кіноклуб» надає некомерційним організаціям право безкоштовного показу нових зарубіжних фільмів. Зокрема, в жовтні за підтримки Посольства Швейцарії в Україні в Миколаєві відбувся невеликий «Фестиваль швейцарського кіно», на якому містянам показали найбільш відомі й титуловані кінострічки цієї країни останніх років («За вітром», «Мрія Катріни», «Щасливий Лазар», «Невинний»).

Львівська обласна дитяча бібліотека для дітей проводить вечірки та свята у таких стилях: пірати, космос, полярна зірка, ніндзяго, My Little Pony. Ці свята супроводжуються книгами, квестами та інтелектуальними іграми. Наскільки це

правильно, коли бібліотекари перекваліфікуються в аніматорів? Організаторів дозвілля, навіть вожатих таборів, хоч і мовних? Як на мене, це питання досить дискусійне. Очевидним залишається лише те, що робота бібліотек потребує докорінних змін і вони мусять адаптуватися до сучасних реалій. Так чи інакше.

Бібліографія:

1. Мелентьева, Ю.П. (2019). Роль и место традиционной Библиотеки в условиях цифровизации общества. *Культура: теория и практика*. №1 (28). URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-i-mesto-traditsionnoy-biblioteki-v-usloviyah-tsifrovizatsii-obschestva> (дата звернення – 02.02.2021).
2. Степанов, К.В. *Библиотека и цифровые коммуникации: угроза существованию или новые возможности?* [Особистий сайт]. URL : http://www.vadimstepanov.ru/f_texts/minsk_01.htm (дата звертання – 03.02.2021).
3. Рено, А. (2017). *Эволюция библиотек: как хранилища знаний меняются под влиянием технологий*. URL : <https://te-st.ru/2017/11/03/evolution-of-libraries/>.
4. Котлярова, В.В., Баласаньян А.Р., Горбаткова А.Ф (2017). Роль библиотек в современном обществе. *Аллея науки* (Издательский центр «Quantum»). Т. 4. Вип. 9. С. 50-52. URL : <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=29655960&> (дата звернення – 01.02.2021).
5. Бояринова, О. Нова роль бібліотеки в житті громади. *Щоденна всеукраїнська газета «День»*. URL : <https://day.kyiv.ua/ru/blog/obshchestvo/novaya-rol-biblioteki-v-zhizni-obshchestva> (дата звертання – 03.02.2021).

Адаптивність студентів-психологів як одна із особливостей їхньої професійної ідентичності (інформаційно-аналітичний аспект)

Котляр Юлія Вадимівна
yul7.7.47777@gmail.com

Звісно, що навчання у вищій школі має підґрунтя та певні принципи, котрі обумовлюють для здобувачів освіти проходження адаптації до внутрішнього середовища закладу вищої освіти (далі – ЗВО). У свою чергу, їхня адаптація сприяє більш якісному отриманню професійних знань, засвоєнню необхідної у цьому векторі інформації, налагодженні міжособистісної комунікації, розвитку аналітичного мислення та інших складників майбутньої діяльності й формування професійної ідентичності психолога.

До того ж, питання адаптивності під час введених карантинних заходів та набуття досвіду здобувачами освіти у ЗВО за рахунок онлайн навчання, набуває актуальності. Також, слід відмітити, що адаптивність людини залежить й від особливостей проходження нею адаптації у тому середовищі, в якому вона опинилася.

Наприклад, розглядаючи питання адаптації людини А. Авдеєнко дійшов висновку, що адаптація людини – це процес активної взаємодії людини з природою, що сприяє не тільки оптимальній життєдіяльності, а також подальшому нормальному біологічному та соціальному розвитку людства. Спираючись на проблему, що окреслено пропонованою вище тематикою, зосередимо увагу на підготовці студентів-психологів у ЗВО.